

הסרבנות - אלימות המיעוט

ההתנתקות איננה 'רמיסת המיעוט ודיכוי'. פעולות שלטוניות שנעשות במידתיות הן חוקיות, אלא אם יחליט בית המשפט העליון אחרת. אם החליטו מוסדות המדינה הנבחרים לפנות שטחים, מוטל על כולנו לקבל את הדין. תגובה לפרופ' הנשקה

לטובת הכלל. זהו אחד ממאפייני המובהקיים של הדמוקרטיה המודרנית. מדוע מותר למדינה לחייב כל נערה ונער, אזרחי המדינה, לשרת שנתיים או שלוש בצבא, ליהרג ולהרוג, לוותר על כל חירויות הפרט, ומאידך אסור לה לפנות תושבים מאזור אחד לאחר? כל עוד הפעולות השלטוניות נעשות במידתיות ולא בחוסר סבירות קיי צוגי הן כשרות, גם בשעה שהן פוגעות בדכויות יסוד של אזרחים.

הקביעה אם מדובר בצעד לגיטימי אינה יכולה להיות מסורה בידי כל אדם ואדם, שאם כן "נתת תורת כל אחד ואחד בידו". הערכת הלגיטימיות של פעולות שלטוניות צריכה להיוותר בידי של בית המשפט העליון. למרות מגרעותיו, רק הוא יכול להכריע בשאלות מעין אלו. אי קבלת פסיקות בית המשפט העליון בעניינים שכאלה, יערער את אושיות המדינה וסופו שיחריב אותה עם כולנו יחד.

פרופ' הנשקה עצמו מבין שאין פסול מוסרי מוחלט בפניו אזרחים. בתנאים מסוימים מותר לממשלה להחליט על תוכנית שכזו. כלומר, גם לשיטתו מדובר בוויכוח פוליטי-מדיני בשיקולי עלות-תועלת. ועל כן הקורא נותר תמה למשמע ההצעה מרחיקת הלכת: קריאה גורפת לסירוב רבתי שתאלץ את הרוב להימנע מתוכנית ההתנתקות. לא התנגדות מוסרית מוחלטת אמורה כאן, אלא תעלול פוליטי על רקע תפיסה מדינית מצומצמת.

מבחינה מוסרית, שימוש בסירוב על מנת לכפות על הרוב את גישת המיעוט הינו פסול לחלוטין. שיטת פעולה זאת, שהיא לטעמו של הנשקה "תמצית נשמתו של משטר דמוקרטי תקין", היא למעשה אלימות שמפגין המיעוט כנגד הרוב הלגיטימי. דרך פעולה זו מנוגדת לערכי התורה ולמוסר של ערבות הדדית. ובעיקר, היא מנוגדת להסכמה החברתית שעליה מושגת תת המדינה המודרנית, הווה אומר: לקיים את החלטות הרוב, כל עוד אין בהן התעמרות לשם התעמרות בחפים מפשע.

מבחינה תורנית, לוגיסטית ומדינית, ההתיישבות במרחבי ארץ ישראל אינה הפריקט האישי של פלוני או של אלמוני. אם החליטו מוסדות המדינה הנבחרים לפנות שטחים, מוטל על כולנו לקבל את הדין. ●

מורי, פרופ' הנשקה, כתב אל החיילים הדתיים המתכוונים לציית לפקודה לפנות יישובים יהודיים ביש"ע. בקריאה נרגשת פנה למצפונם על מנת להניאם מהשתתפות בפניו. לדעתו, ההתנתקות מהווה "רמיסת המיעוט ודיכוי". עם זאת, מדבריו נובע שאילו היה צידוק, טעם או רציונל לתוכנית הפוליטית המדוברת, מותר היה לממשלה להורות עליה. אלמלא כן, לא מובן מדוע טרח המחבר והאריך לתאר את חוסר התבונה והתוחלת הטמון בתוכנית ואת כשליה המדיניים והלאומיים.

בנקודה זו מצוי כשל בניתוח האתי: תבר

גם אם אין בה היגיון מדיני רב, תוכנית ההתנתקות אינה מכוונת, כמו מהלכים סובייטיים, שהנשקה נדרש אליהם, לרמוס מיעוט ולדכא אותו. הפגיעה שבה אינה עולה בחומרתה על פגיעות אחרות המתרחשות במשטר דמוקרטי

נית, רווח פוליטי וכדומה אינם יכולים להצדיק את "רמיסת המיעוט ודיכוי". תכונות של מהלך שלטוני יכולה להצדיק לכל היותר פעולה שנעשית ללא שרירות-לב, ושאינה מטרה לפגוע באזרחים מסוימים שלא פשעו. כזאת היא תוכנית ההתנתקות. הרי גם אם אין בה היגיון מדיני רב, היא אינה מכוונת, כמו מהלכים סובייטיים שהנשקה נדרש אליהם, לרמוס מיעוט ולדכא אותו. ודאי יש בה כדי לפגוע אנושות בציבור המפונים, אך הפגיעה אינה עולה בחומרתה על פגיעות אחרות המתרחשות ובאות מעצם טבעו של המשטר הדמוקרטי. המדינה מצמצמת את חירויות הפרט